

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Fugl Phønix Phenix-Fuglen. Et Angelsachsisk Kvad förstegang udgivet med Indledning, Fordanskning og Efterklang Phenix-Fuglen

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Fugl Phønix Phenix-Fuglen. Et Angelsachsisk Kvad förstegang udgivet med Indledning, Fordanskning og Efterklang Phenix-Fuglen", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_656-intro-shoot-idm134.pdf (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Den klassiske myte om Føniksfuglen

Myten om Føniksfuglen kan spores tilbage til den græske og romerske antik samt til den egyptiske oldtid, hvilket Grundtvig gør i bogudgivelsens indledende afsnit "Phenix-Mythen" (1840b, s. 15-22). Trods forskelle er de fleste fremstillinger enige om, at denne fugl levede meget længe (500-1500 år), og at den, når dens endeligt nærmede sig, byggede en rede. Herefter brændte fugl og rede op, men af asken blev udruget et æg, der enten klækkedes til en ny fugl eller til en orm, der senere igen forvandlede sig til en fugl. Denne livscyklus har naturligvis i kristen tid kunnet overføres på Jesus Kristus, hans liv, død og opstandelse — samt liv efter døden. Omtaler af fuglen kan spores tilbage til antikke digtere som Herodot, Plinius den Ældre, Ovid, Horats, Vergil og Lactantius, men har rødder endnu længere tilbage, bl.a. til Egypten, hvor fuglen har ligheder med Benu, og til Persien (Schjørring 1993, s. 380). Den egyptiske Benu lignede en hejre, men var på størrelse med enten en ørn eller en struds, og dens guld- og purpurfarvede fjer var mere farvestrålende end alle andre fugles. Koblingen mellem Føniks og Benu skyldes bl.a. navnenes etymologi, som i begge sprog peger på ordet palme (gr. 'phoinix' og egyptisk 'bennu'; jf. Schjørring 1993, s. 380).

Den angelsaksiske tekst er en sen afledning og sammenskrivning af indholdet af forskellige græske og latinske tekster, og den rummer tydeligt kristne forestillinger. Den bygger hovedsagelig på den oldkirkelige teolog Lactantius' version af myten, *De Ave Phoenixe*, der er et heksameterdigt på 170 vers, og rummer desuden en kristen allegorisk udlægning, der ikke findes hos Lactantius. Også i Bibelen og hos en af de apostoliske fædre er der henvisninger til Føniksfuglen og hellige palmer: "Jeg tænkte, at jeg skulle dø i min rede og leve længe som fugl Føniks" (Job 29,18), i Salme 92,13 og i 1. Klemensbrev (Schjørring 1993, s. 380).

*Allerede i første bind af tidsskriftet *Danne-Virke* (1816-1819) havde Grundtvig i indledningsdigtet af samme navn brugt Føniksfuglen som billede, der tydeligt angiver den kristologiske udlægning:

Phoenix! est du kun opstanden
Af din Aske seierrig,
For at bære over Stranden
Bort din gamle Faders Liig,
Skal for sidste Gang vi skue
Vingens røde Gylden-Bue,
Buens hvide Tvilling-Tegn! (1816, s. 10).